

**SEMINAR O PRISTOPU LEADER
V OKVIRU NOVE POLITIKE RAZVOJA PODEŽELJA 2007 – 2013
Portorož, 1. 12. 2005**

Seminar je organiziral TAIEX v sodelovanju z Ministrstvom RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, 1. decembra v Portorožu. Namen sreanja je bila razprava o pogojih za uvedbo pristopa LEADER v Sloveniji v novem programskem obdobju. Na seminar so bili vabljeni predstavniki ministrstev, lokalnih skupnosti, nevladnih organizacij, predstavniki vzpostavljajo in se lokalnih akcijskih skupin in vsi drugi, ki sodelujejo pri razvoju podeželja.

Seminar je vodil profesor Laurent Van Depoele, iniciator Leader programa, ki se je v EU uspešno izvajal skozi tri programska obdobja. V novem programskem obdobju je bil Leader integriran v skupno politiko razvoja podeželja, v kateri predstavlja etrto, horizontalno os. S strani Evropske komisije, Generalnega Direktorata Kmetijstvo in razvoj podeželja, se je seminarja udeležil Peter Kaltenegger, ki je predstavil Leader v okviru Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Janja Kokolj Prošek, vodja Sektorja za strukturno politiko in podeželje na MKGP, je predstavila pripravo Programa razvoja podeželja 2007-2013. Gostje iz Finske in Škotske pa so predstavili praktične izkušnje z izvajanjem pristopa Leader in delovanjem lokalnih akcijskih skupin.

Z novo Uredbo Sveta o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja za obdobje 2007 - 2013, sprejeta septembra 2005, se je skupna evropska kmetijska politika, ki je bila do sedaj primarno usmerjena na kmetijski sektor, preoblikovala v celovito politiko razvoja podeželja. To je izjemnega pomena tudi za nadaljnji razvoj slovenskega podeželja, ki se srečuje s številnimi problemi in težavami, na katere nova politika EU daje nove odgovore in ponuja nove rešitve. Evropska politika razvoja podeželja zasleduje tri cilje, in sicer:

1. izboljšanje konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva s podporo za prestrukturiranje, razvoj in inovacije;
2. izboljšanje okolja in krajine s podporo za upravljanje z zemljišči;
3. izboljšanje kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije gospodarskih dejavnosti.

Zastavljene cilje bo EU dosegala skozi izvajanje štirih osi politike razvoja podeželja, in sicer:

- 1. os:** Povečanje konkurenčnosti v kmetijskem in gozdarskem sektorju,
- 2. os:** Izboljšanje okolja in pokrajine;
- 3. os:** Kakovost življenja na podeželju in diverzifikacija podeželskega gospodarstva in
- 4. os:** Leader.

Izvajanje osi Leader ponuja možnost, da se v okviru strategije lokalnega razvoja, ki temelji na lokalnih potrebah in prednostih, kombinirajo vsi trije cilji – konkurenčnost, okolje in kakovost življenja/diverzifikacija. Kljub temu za izvajanje 4. osi so lokalne akcijske skupine, partnerski pristop in nastajanje »od spodaj navzgor«.

V Uredbi Sveta je opredeljeno, da partnerski pristop k lokalnem razvoju izvajajo lokalne akcijske skupine (LAS), ki morajo zadostiti naslednjim pogojem:

- a. predlagati morajo celovito lokalno razvojno strategijo in izvedbene projekte ter biti odgovorne za izvedbo strategije in projektov;
- b. sestavljati jih mora skupina, ki je že usposobljena za pobudo Leader oziroma za pristop Leader, ali pa nova skupina, ki zastopa partnerje iz raznih lokalnih socialno-ekonomskih sektorjev. Na ravni odločanja morajo ekonomski in socialni partnerji ter drugi predstavniki civilne družine, kot so kmetje, mladi in njihova združenja, predstavljati vsaj 50 % lokalnih partnerjev;
- c. biti morajo sposobni določiti in izvajati razvojno strategijo za to območje;
- d. imeti organ upravljanja oz. administrativnega in finančnega vodja, ki je sposoben izvajati upravljanje in zagotavljati zadovoljivo delovanje partnerstva ali pa se združijo v strukturo s splošnim pravnim statusom.

Uredba Sveta državam članicam nalaga širšo uporabo pristopa Leader v njihovih nacionalnih Programih razvoja podeželja za programsko obdobje 2007 - 2013 ter vzpostavitev lokalnih akcijskih skupin, ki bodo nosilci pristopa Leader pri celoviti podpori razvoju podeželja.

Os Leader oziroma 4. os Uredbe Sveta je namenjena oblikovanju in izvajanju lokalnih razvojnih strategij, oblikovanju lokalnih akcijskih skupin ter krepitvi lokalnega potenciala za uporabo pristopa Leader, ki naj bi postal na in izvajanja vseh treh osi v im ve ji meri.

Skladno z Uredbo mora pristop Leader vsebovati naslednje prvine:

- b. območje lokalne razvojne strategije, ki so namenjene dobro opredeljenim subregionalnim podeželskim območjem;
- c. lokalna javno-zasebna partnerstva (lokalne akcijske skupine - LAS);
- d. pristop od spodaj navzgor, ki vključuje pristojnost odločanja lokalnih akcijskih skupin pri izdelavi in izvedbi lokalne razvojne strategije;
- e. večsektorsko pripravo in izvedbo strategije, ki temelji na vzajemnem delovanju med akterji in projekti iz različnih sektorjev lokalnega gospodarstva;
- f. izvajanje/uporabo inovativnih pristopov;
- g. izvajanje projektov medregionalnega in meddržavnega sodelovanja;
- h. vzpostavitev mreže lokalnih partnerstev.

V 17. členu Uredbe Sveta je določeno, da se v starih članicah najmanj 5 % celotnega prispevka EKSRP nameni za os Leader, medtem ko so si nove članice izgovorile poseben položaj, tako da lahko osi Leader namenijo najmanj 2,5 % celotnega prispevka EKSRP.

Skozi razpravo so se oblikovali naslednji zaključki:

1. Leader je bil uspešen, zato je postal sestavni del celovite politike razvoja podeželja v EU.
2. Leader predstavlja povezavo med EU in podeželskim prebivalstvom.
3. Leader je proces, podpira trajnostno naravnan razvoj in potrebuje stalno aktivno angažiranje vseh partnerjev.
4. Lokalna razvojna strategija mora biti celovita.
5. Raven izvajanja politike razvoja podeželja je lokalna raven
6. Ljudje se povezujejo in delajo skupaj zato, da bi izboljšali kakovost življenja in razvili podjetništvo na podeželju.
7. Leader zahteva javno-zasebno partnerstvo pri razvoju, zato je sodelovanje privatnega sektorja pomembno že od samega začetka priprave lokalne razvojne strategije.
8. Leader zahteva strokovno upravljanje lokalnega razvoja izhajajočega iz lokalne razvojne strategije, zato se ti stroški tudi (so)financirajo iz programa.
9. Leader predstavlja uresničevanje načel participativne demokracije na lokalni ravni, kjer ljudje sami odločajo o svojem razvoju, zato je človeški in socialni kapital lokalnih skupnosti bistvenega pomena. LAS imajo avtonomijo odločanja in same izbirajo projekte, ki jih bodo izvajale.
10. Leader vključuje ukrepe vseh treh osi in tudi druge, ki prispevajo k razvoju podeželja. Ravno novi ukrepi zunaj treh osi omogočajo še večjo stopnjo inovativnosti, ki je temeljni pogoj hitrejšega razvoja podeželja. Prav so predvsem ukrepi iz 3. osi tisti, ki bodo najzanimivejši za LAS, lahko le-te izvajajo tudi ukrepe ostalih dveh osi in v svoji strategiji predlagajo tudi nove, zunaj okvirov obstoječe politike razvoja podeželja.
11. V kolikor se v okviru 4. osi izvajajo ukrepi iz ostalih treh osi, se njihovo financiranje prištevajo k nujni minimalni kvoti, ki jo morajo države dosegati pri financiranju ukrepov iz posameznih

osi, da bi tako države lažje izpolnjevale zahtevane kvote. Vendar je 4. os posebna os z lastnimi sredstvi, s katerimi se financirajo tudi ukrepi zunaj treh osi.

12. Prebivalci in podjetja z območja, ki je bilo izbrano za Leader območje, lahko kandidirajo na vse ukrepe politike razvoja podeželja, ki jih izvaja država pod enakimi pogoji kot vsi ostali, ki niso v Leader območjih, pri tem je potrebno pri posameznem projektu le spoštovati načelo o preprečevanju dvojnega financiranja.
13. MKGP bo v naslednjem letu opravil izbor LAS, ki bodo financirane skozi 4. os. Odprto ostaja vprašanje, koliko LAS-ov bo izbranih, ker je le malo možnosti, da bi bila pokrita celotna država.

Seminar je bil za vse udeležence zelo koristen. Sodelujoči so predvsem izkoristili prisotnost odgovornega predstavnika Evropske Komisije, da so skupaj z njim razjasnili nekatera vprašanja, ki se zastavljajo v zvezi z novo politiko razvoja podeželja od leta 2007 naprej.

Zlata Plostajner
Društvo za razvoj slovenskega podeželja